

מְלֻכּוֹתָא וִירוּשָׁלַם בְּהַאי אַחֲדוֹן, וּבְגִין כֶּךָ תְּלִי
בְּבַעוּתִיה אֹתוֹ וְאֵת גְּוַהוּ דִּיתְהַדָּר מְלֻכּוֹתָא דְהַאי אֵת
לְאַתְרִיהּ. וְכִלְא חַד מְלָה.

פְּתַח אִידָךְ וְאָמַר (איוב ט) וּמִבְּשָׂרִי אֶחְזָה אֱלֹהִים, מָאִי
וּמִבְּשָׂרִי, וּמִעֲצָמֵי מִיבְעֵי לִיָּהּ. אֵלָא מִבְּשָׂרִי
מִמָּשׁ. וּמָאִי הִיא. דְּכֵתִיב, (ירמיה יא) וּבִשָׂר קָדָשׁ יַעֲבֵרוּ
מִעֲלֶיךָ. וְכֵתִיב (בראשית יז) וְהִיתָה בְרִיתִי בְּבִשְׂרְכֶם.
דְּתַנָּא בְּכָל זְמַנָּא דְאַתְרָשִׁים בַּר נָשׁ בְּהַאי רְשִׁימָא
קְדִישָׁא דְהַאי אֵת, מְנִיָּה חָמִי לְקָדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.
מְנִיָּה מִמָּשׁ. וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא אֶתְאַחֲדַת בֵּיהּ.

וְאִי לָא זָבִי. דְלָא נָטִיר הַאי אֵת. מַה כְּתִיב, (איוב ד)
מִנְשַׁמַּת אֱלֹהִים יֵאבְדוּ. דְהַא רְשִׁימוֹ דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא לָא אֶתְנָטִיר. וְאִי זָבִי וְנָטִיר לִיָּהּ, שְׂכִינְתָּא
לָא אֶתְפָּרֵשׁ מְנִיָּה. אִימְתִי מִתְקַיֵּמָא בֵּיהּ כַּד אֶתְנַסִּיב

לשון הקודש

מִמְנֵי. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂשֻׁנֵי אֱלוֹ –
הַמְּלֻכּוֹת וִירוּשָׁלַם – אַחֲזוֹזֵת בְּוַהּ.
וּמִשּׁוּם כֶּךָ תְּלָה בְּבִקְשָׁתוֹ אֹתוֹ וְאֵת גְּוַהוּ,
שְׁתַּחֲזוֹר הַמְּלֻכּוֹת שֶׁל הָאוֹת הַזֶּה לְמִקּוּמָה,
וְהַכֵּל דְּבַר אַחֲדָה.

פְּתַח אַחֲרָה וְאָמַר, (איוב ט) וּמִבְּשָׂרִי אֶחְזָה
אֱלֹהִים. מַה זֶה וּמִבְּשָׂרִי? הִיא אֶרֶץ לְהִיּוֹת
וּמִעֲצָמֵי אֵלָא מִבְּשָׂרִי מִמָּשׁ, וּמַה הִיא?
שְׂכֵתֹב (ירמיה יא) וּבִשָׂר קָדָשׁ יַעֲבֵרוּ

מִמְנֵי. לָא זָבִי. דְלָא נָטִיר הַאי אֵת. מַה כְּתִיב,
מִנְשַׁמַּת אֱלֹהִים יֵאבְדוּ. דְהַא רְשִׁימוֹ דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא לָא אֶתְנָטִיר. וְאִי זָבִי וְנָטִיר לִיָּהּ, שְׂכִינְתָּא
לָא אֶתְפָּרֵשׁ מְנִיָּה. אִימְתִי מִתְקַיֵּמָא בֵּיהּ כַּד אֶתְנַסִּיב

וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא אֶתְאַחֲדַת בֵּיהּ.
וְאִי לָא זָבִי. דְלָא נָטִיר הַאי אֵת. מַה כְּתִיב,
מִנְשַׁמַּת אֱלֹהִים יֵאבְדוּ. דְהַא רְשִׁימוֹ דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא לָא אֶתְנָטִיר. וְאִי זָבִי וְנָטִיר לִיָּהּ, שְׂכִינְתָּא
לָא אֶתְפָּרֵשׁ מְנִיָּה. אִימְתִי מִתְקַיֵּמָא בֵּיהּ כַּד אֶתְנַסִּיב

וְהָיָה אֶת עֵייל בְּאַתְרֵיהֶּ, (מצוינן דתנינא מאי טעמא וא"ו היא אזלין בחדא, אלא חד דכר וחד נוקבא) אֲשֶׁתְּתָפוּ בְּחֵדָא וְאַקְרִי חֵד שְׂמָא, כְּדִין חֵסֵד עֲלָא שְׂרִיָא עֲלֵיהוּ. בְּאֵן אֶתֶר שְׂרִיָא בְּסֵטְרָא דְדְכוּרָא. וּמֵאן חֵס"ד חֵס"ד א"ל דְּאֶתִי וְנִפְק מִחֲכֻמָּה עֲלָא וְאֶתְעֵטֵר בְּדְכוּרָא וּבְגִין כֶּךָ אֶתְבְּסַמַּת נֹקְבָא. (נ"א דתני רזא דו"ו היא אזלין בחדא כגוונא דדכר ונוקבא אשתתפו בחדא ואנון חר, כְּדִין חֵסֵד עֲלָא שְׂרִיָא עֲלֵיהוּ וְאֶתְעֵטֵר בְּדְכוּרָא וְאֶתְבְּסַמַּת נֹקְבָא).

תוּ תַּיְנֵן אֵלוֹהַּ חָכִי הוּא א"ל נְהִירוּ דְחֲכֻמָּתָא. ו' דְּכֵר ה' נֹקְבָא. אֲשֶׁתְּתָפוּ בְּחֵדָא אֵלוֹהַּ אֶקְרִי. וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא מֵהָאִי אֶתֶר אֶתְאַחַדְתָּ, וְכֹלָא תִלְיָא בְּהָאִי אֶת. וְעַל דָּא כְּתִיב וּמִבְּשָׂרִי אֶחְזֶה אֵלוֹהַּ. דָּא שְׁלִימוֹתָא דְכֹלָא, מִבְּשָׂרִי מִמָּשׁ, מֵהָאִי אֶת מִמָּשׁ, וְעַל דָּא זַכָּאִין אֲנוּן יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין דְּאֶחֲדִין בִּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, זַכָּאִין אֲנוּן בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאֶתִי.

לשון הקודש

משתתפים יחד והם אחד, או שורה עליהם החסד העליון, ומתעטר בזכר ונתבסמת הנקבה. עוֹד שְׂנִינֵנּוּ, אֵלוֹהַּ כֶּךָ הוּא. א"ל, אור החכמה. ו' זְכָר, ה' נְקֵבָה. כְּשִׁמְשֵׁתְתָפִים יחד נקרא אלוהי. וְהִנְשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה מֵהַמְּקוֹם הַזֶּה גְּאֻחֹת, וְהַכֹּל תִּלְוִי בְּאוֹת הַזֶּה, וְעַל כֵּן כְּתוּב וּמִבְּשָׂרִי אֶחְזֶה אֵלוֹהַּ. זו היא שלמות הכל, מִבְּשָׂרִי מִמָּשׁ, מֵהָאוֹת הַזֶּה מִמָּשׁ. וְעַל כֵּן אֶשְׂרִיחֵם יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים שְׂאֲחֻזִּים בְּקוּדֵשׁ בְּרוּךְ

אֵין הַשְׂכִּינָה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ. מְתִי מִתְקִיָּם בּוֹ? בְּאֶשֶׁר הוּא נִשָּׂא, וְהָאוֹת הַזֶּה נִכְנַסֶּת לְמִקְוָמָה וּשְׂנִינֵנּוּ, מֵהַ טַעַם וְא"ו ה"א הוֹלְכוֹת יחד? אֵלָּא אַחַת זְכָר וְאַחַת נְקֵבָה. מִשְׁתֵּתְתָפִים יחד, וְנִקְרָא שֵׁם אֶחָד, אִזְ שוֹרֶה עֲלֵיהֶם הַחֵסֵד הָעֲלִיּוֹן. בְּאִיזָה מְקוֹם שוֹרֶה? בְּצֵד הַזְּכָר. וּמִי הַחֵסֵד? חֵס"ד א"ל שְׂבָא וְיוֹצֵא מֵהַחֲכֻמָּה הָעֲלִיּוֹנָה וּמִתְעֵטֵר בְּזָכָר. וּמִשׁוּם כֶּךָ נִתְבְּסַמַּת הַנְּקֵבָה. וְנ"א שְׂנִינֵנּוּ, חֵסֵד שֶׁל ו"ו ה"א הוֹלְכִים יחד כְּמוֹ שְׂזָכָר וְנִקְבָה

עלייהו כתיב, (דברים ד) ואתם תדבקים בני וגו', ובגין
כך תיים כלכם היום.

אמר רבי אבא ומה בכל כך אתון חכימין ואתון
יתבין הכא, אמרו ליה אי צפוראה יתעקרו
מאתריהו (דף טז ע"ב) לא ידעין לאן טאסן חדא הוא
דכתיב, (משלי כז) בצפור גודדת מן קנה פן איש גודד
ממקומו.

ואתרא דא זכי לן לאורייתא, והאי אזרחא דילן.
בכל ליליא פלגותא אגן ניימין, ופלגותא
אגן עסקין באורייתא. וכד אגן קיימין בצפרא ריחי
חקלא ונהרי מוא נהרין לן אורייתא ואתיישבת בלפן
ואתר דא הא דינוה לעילא ומנא חדא. וכמה סרני
תריסין אסתלקו בההוא דינא על עונשא דאורייתא,
וכדין אשתדלותא דילן וממא וליליא באורייתא הוא,

לשון הקודש

הוּו שְׁלֵנוּ. בְּכָל לַיְלָה, חָצִי אֲנִי וְשֵׁנִים,
וְחָצִי אֲנִי עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. וּבְשָׂאֲנוּ
עוֹמְדִים בְּבִקְרָה, רִיחוֹת הַשָּׂדֶה וְנִגְהָרוֹת
מִיָּם מְאִירִים לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְהִיא
מִתְנַשֶּׁבֶת בְּלִבָּנוּ. וְאֵת הַמְּקוֹם הַזֶּה הָרִי
דָּנוּ אוֹתוֹ לְמַעְלָה פַּעַם אַחַת, וּבְמַה שָּׂרִי
מִגְנִיָּם הִסְתַּלְּקוּ בְּאוֹתוֹ הַדִּין עַל עֲנֵשׁ
הַתּוֹרָה, וְאִזּוֹ הִהְשַׁתְּדִלּוֹת שְׁלֵנוּ יוֹמָם
וְלַיְלָה הִיא בַּתּוֹרָה, וְהַמְּקוֹם הַזֶּה מְסִיעַ

הוא, אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא,
עליהם כתוב (דברים ד) ואתם תדבקים בה'
וגו', ומשום כך תיים כלכם היום.
אמר רבי אבא, ומה בכל כך אתם
חכמים, ואתם יושבים כאן? אמרו לו,
אם הצפורים יעקרו ממקומם, לא יודעים
לאן טסות. והו שכתוב (משלי כז) בצפור
גודדת מן קנה פן איש גודד
ממקומו הנה וכה אותנו לתורה, והדרך

וְאַתָּרָא דָּא קָא מְסִייעָא לָן, וּמֵאן דְּאַתְפָּרֵשׁ מִכָּאן,
כְּמֵאן דְּאַתְפָּרֵשׁ מִתִּי עֲלֵמָא.

זְקִיף יְדוּי רַבִּי אַבָּא וּבְרִיךְ לִוְן. יְתִבּוּ עַד דְּנַהֵר
יִמְמָא. פֶּתֵר דְּנַהֵר יִמְמָא אָמְרוּ לְאַנּוּן דְּרִדְקִי
דְּקַמִּייהוּ פּוֹקוּ וְחִמּוּ אִי נַהֵר יִמְמָא, וְכָל חַד לִימָא
מְלָה חֲדָתָא דְּאוּרִייתָא לְהֵאִי גַבְרָא רַבָּא. נִפְקוּ וְחִמּוּ
דְּנַהֵר יִמְמָא. אָמַר חַד מִנִּייהוּ זְמִין הֵאִי יוֹמָא אֲשָׁא
מְלַעִילָא. אָמַר אַתְרָא וּבְהַךְ בֵּיתָא. אָמַר אַתְרָא חַד
סָבָא הָבָא דְּזְמִין הֵאִי יוֹמָא לְאַתְוֹקְדָא בְּנוּרָא דָּא,
אָמַר רַבִּי אַבָּא רַחֲמֵנָא לִישׁוּבָן.

תְּוֹזָה וְלֹא יָכִיל לְמַלְלָא, אָמַר קוּטְרָא דְּהוֹרְמָנָא
בְּאַרְעָא אַתְפָּסֵת. וְכַךְ הָוָה, דְּהֵתוּא יוֹמָא חָמוּ
חֲבֵרִיָּא אִפִּי שְׂכִינְתָא וְאַסְתַּחֲרוּ בְּאַשָׁא. וְרַבִּי אַבָּא
אַתְלֵהִיטוּ אַנְפוּי בְּנוּרָא מַחְדוּתָא דְּאוּרִייתָא.

לשון הקודש

מְזַמְנָת בַּיּוֹם הַזֶּה אִשׁ מְלַמַּעְלָה. אָמַר
אַחַר, וּבְבֵית הַזֶּה. אָמַר אַחַר, זְקֵן אַחַד
כָּאן שְׁעִתִּיד בַּיּוֹם הַזֶּה לְהַשְׁרֵף בְּאִשׁ הַזֶּה.
אָמַר רַבִּי אַבָּא, תְּרַחֲמֵן יְצִילֵנוּ.

תְּמַנָּה וְלֹא יָכִיל לְדַבֵּר. אָמַר, עֲשֵׂן
הַמְלָכוֹת נִתְפָּס בְּאַרְזֵי. וְכַךְ הָוָה, שְׁהִיִּים
הַהוּא רְאוּ הַחֲבֵרִים אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה
וְהִקְפּוּ בְּאִשׁ, וְרַבִּי אַבָּא לְהִטּוּ פָּנָיו בְּאִשׁ

לָנוּ, וּמִי שֶׁנִּפְרַד מִכָּאן, כְּמִי שֶׁנִּפְרַד מִתִּי
הָעוֹלָם.

חֲרִים יְדוּי רַבִּי אַבָּא וּבְרִיךְ אוֹתָם. יָשְׁבוּ
עַד שֶׁהָאִיר הַיּוֹם. אַחַר שֶׁהָאִיר הַיּוֹם,
אָמְרוּ לְאוֹתָם הַתִּינּוּקוֹת שֶׁלְפָנֵיהֶם: אָנוּ
וְרָאוּ אִם הָאִיר הַיּוֹם, וְכָל אַחַד יֹאמַר
דְּבַר חֲדָשׁ בַּתּוֹרָה לְאִישׁ הַגְּדוֹל הַזֶּה.
יָצְאוּ וְרָאוּ שֶׁהָאִיר הַיּוֹם. אָמַר אַחַד מֵהֶם,

תָּאנָא כָּל הָהוּא יוֹמָא לָא נָפְקוּ כְּלָהוּ מִבֵּיתָא
וּבֵיתָא אֶתְקַטְר בְּקִיטְרָא, וְהוּוּ חֲדָתָאן מְלִי
בְּגוּוֹיֵיהוּ, כְּאֵלוּ קִבְלוּ הָהוּא יוֹמָא אוֹרֵייתָא מְטוֹרָא
דְּסִינִי. בְּתַר דְּאֶסְתְּלָקוּ לָא הוּוּ יָדְעִי אִי הוּא יִמָּא
וְאִי לִילֵיא. אָמַר רַבִּי אַבָּא בְּעוֹד דְּאַנְן קְיָיִמִין לִימָא
כָּל חַד מֵינְן מְלָה חֲדָתָא דְּחֻכְמָתָא לְאַקְשָׁרָא טִיבוּ
לְמַאֲרִיָּה דְּבֵיתָא מִרִּיָּה דְּהִלּוּלָא:

פְּתַח חַד וְאָמַר (תהלים סה) **אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁכֵּן**
חֲצֵרֶיךָ וְגו'. בְּקַדְמֵיתָא חֲצֵרֶיךָ לְבַתָּר בֵּיתְךָ
וּלְבַתָּר הַיְכָלְךָ. דָּא פְּנִימָאָה מִן דָּא, וְדָא לְעֵילָא (נ"א
ל"ג) מִן דָּא. יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ בְּקַדְמֵיתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר
(ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאָר בְּצִיּוֹן וְהִנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ
יֵאמֵר לוֹ.

נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ לְבַתָּר כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי

לשון הקודש

משמחת התורה.

הבית, בעל ההלולא.

שְׁנֵינּוּ, כָּל אוֹתוּ הַיּוֹם לֹא יֵצְאוּ כָּלָם מִן
הַבַּיִת, וְהַבַּיִת נִקְשָׁר בְּעֵשׂוֹן, וְהָיוּ
מְחַדְּשִׁים דְּבָרִים בְּתוֹכָם כְּאֵלוּ קִבְלוּ
הַיּוֹם הַהוּא תוֹרָה מִהַר סִינִי. אַחַר
שְׁהֶסְתְּלָקוּ, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הוּא יוֹם
וְאִם לִילָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּעוֹדֵנוּ
עוֹמְדִים, יֹאמֵר כָּל אֶחָד מֵעַמּוּנוּ דְּבָר
חֲדָשׁ שֶׁל חֻכְמָה לְקִשְׁר חֶסֶד לְבַעַל

נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ לְבַתָּר מִן, כְּמוֹ

קדוש יאמר לו.

נשבעה בטוב ביתך לאחר מכן, כמו

כד) בְּחִכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. הַחִכְמָה יִבְנֶה בַּיִת לָא כְּתִיב,
וְדַאי כְּתִיב הָכִי, הָוָה מִשְׁמַע דְּחִכְמָה בַּיִת אֶקְרִי, אֶלֶּא
כְּתִיב בְּחִכְמָה יִבְנֶה בַּיִת, הֵיִינוּ דְכְּתִיב, (בראשית ב) וְנָהַר
יֵוצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו'.

קְדוּשׁ הַיְכָלָךְ לְבַתָּר דָּא הוּא שְׁלִימוּ דְכֹלֵא, דְּהָכִי
תְּנִינָן מַהוּ הַיְכָל. כְּלוּמַר ה"י כ"ל, הָאֵי וְהָאֵי.
וְכֹלֵא אֲשַׁתְּלִים בְּחֵדָא. רִישָׁא דְקָרָא מַה מוֹכַח דְכְּתִיב
אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ. הָאֵי מָאן דְּאֶקְרִיב
בְּרִיָּה קְרַבְנָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רַעְוָא דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא קְרַבְנָא וְאֲתַרְעֵי בֵּיהּ וְקָרִיב לִיהּ
וְשׂוּי מְדוּרֵיהּ בְּתֵרִין אֲדָרִין וְאֲחִיד לְהָאֵי וְלְהָאֵי דְאֶנּוּן
תֵּרִין אֲתַקְשְׁרוּ בְּחֵדָא. דְכְּתִיב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ. חֲצֵרֶיךָ
וְדַאי תֵּרִי.

בְּגִינֵי כֶּךָ חֲסִידֵי קְדָמָאֵי סְבָאן דְּהָכָא כּד מְקָרִיבִין

לשון הקודש

מוכח ראש הכתוב שכתוב אשרי
תבחר ותקרב ישכן חצריך? זה מי
שמקריב את בנו קרבן לפני הקדוש
ברוך הוא, רצונו של הקדוש ברוך הוא
בקרבן ההוא, ומתרצה בו ומקרב אותו,
ושם את מדורו בשני חדרים, ואוחז את
זה ואת זה, שאותם השנים נקשרו יחד,
שכתוב ישכן חצריך, ודאי שני חצריך.
משום כֶּךָ החסידים הראשונים, וקנינו

שנאמר (משלי כד) בחכמה יבנה בית. לא
כתוב החכמה יבנה בית. שאם היה
כתוב כך, משמע שחכמה נקראת בית.
אלא כתוב בחכמה יבנה בית, הינו מה
שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן
להשקות את הגן וגו'.

קדוש היכלך לאחר זה הוא שלמות
הכל. שפך שנינו, מה זה היכל? כלומר
ה"י כ"ל, זה וזה, והכל נשלם יחד. מה

בְּנֵי־יְהוָה לְקַרְבָּנָא דָּא. פְּתַחֵי וְאִמְרֵי אֲשֶׁרִי תִבְחַר
 וּתְקַרֵב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ. אֲנֹנִן דְּקִיָּמִי עֲלֵי־יְהוָה אִמְרֵי
 נְשַׁבְעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ קְדוּשׁ הֵיכְלְךָ. לְבַתֵּר מְבַרְךָ אֲשֶׁר
 קִדְשָׁנּוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִנּוּ לְהִכְנִיסוּ בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם
 אָבִינוּ. וְאֲנֹנִן דְּקִיָּמִי עֲלֵי־יְהוָה אִמְרֵי כְּשֵׁם שֶׁהִכְנַסְתָּו
 לְבְרִית וְכוּ'. וְתִנְיֵן בְּקַדְמֵיתָא לְפַעֲי בַר נָשׁ רַחֲמִין
 עֲלֵיהּ וּלְבַתֵּר עַל אַחְרָא דְכְּתִיב, (ויקרא טז) וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ
 בְּקַדְמֵיתָא וּלְבַתֵּר וּבְעַד כָּל קַהֲלֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֲנִן
 אֲזַרְחָא דָּא נְקַטִּינָן וְחַכֵּי שְׁפִיר וְחַזֵּי לְקַמְאָן.

אָמַר רַבִּי אַבְא וְדַאי כֵּךְ הוּא וְיָאוֹת מְלָה, וּמֵאָן
 דְּלֵא אָמַר חָכֵי אִפִּיק גְּרַמִּיָּה מַעֲשָׂרָה חֲפֹת
 דְּזַמִּין קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְמַעַבְדַּ לְצַדִּיקָא בְּעַלְמָא
 דְּאִתֵּי, וּבְלָהוּ מִתְקַשְׁרֵן בְּהָאֵי. וּבְגִינֵי כֵּךְ עֲשָׂרָה מֵיֵלֵי
 דְּמַהִימְנוּתָא אֵית בְּהָאֵי קָרָא אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב

לשון הקודש

עָלִינָא, וְאִתֵּר כֵּךְ עַל הָאִתֵּר, שְׁכֵתוֹב (ויקרא טז) וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ - בְּתַחֲלָה, וְאִתֵּר כֵּךְ - וּבְעַד כָּל קַהֲלֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֲנִן לְקַחְנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ הַזֶּה, וְכֵךְ יָפָה וְרָאוּ לְפָנֵינוּ.

אָמַר רַבִּי אַבְא, וְדַאי כֵּךְ הוּא וְנָאָה הַדְּבַר. וְכֵי שְׁלֵא אֲמַר כֵּךְ, הוּא מוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִעֲשָׂרָה חֲפֹת שְׁעֵתִיד לַעֲשׂוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים בְּעוֹלָם הַבָּא. וְכֵלָם נְקַשְׂרִים בְּזוּהַ. וּמִשּׁוּם כֵּךְ עֲשָׂרָה

שֶׁל כָּאן, בְּשִׁמְקַרְיָבִים אֶת בְּנֵיהֶם לְקַרְבֵּן הַזֶּה, פּוֹתְחִים וְאֹמְרִים: אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ. אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם אוֹמְרִים: נְשַׁבְעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ קְדוּשׁ הֵיכְלְךָ. אִתֵּר כֵּךְ מְבַרְךָ אֲשֶׁר קִדְשָׁנּוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִנּוּ לְהִכְנִיסוּ בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְאוֹתָם שְׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם אוֹמְרִים: כְּשֵׁם שֶׁהִכְנַסְתָּו לְבְרִית וְכוּ'. וְשִׁנְיָנוּ, בְּתַחֲלָה יִבְקַשׁ אָדָם רַחֲמִים

וְגו'. וְכָל מְלָא וּמְלָא חַד חֶפְהָ אֶתְעַבֵּיד מְנָה. וּפְאָה
 חוֹלְקִיכוֹן בְּעֵלְמָא דָּא וּבְעֵלְמָא דְאִתִּי, דְּהָא אוּרִייתָא
 מִתְקַשְׁרָא בְּלַבְיִיכוֹ כְּאֵלוֹ קַיִמִיתוּ (דף צה ע"א) בְּנוֹפְיִיכוֹ
 בְּטוֹרָא דְסִינֵי בְּשַׁעְתָּא דְאֶתְיַהֲיַבַת אוּרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל:

פְּתַח אִידָךְ וְאָמַר (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי
 וְזַבְחָת עָלָיו אֶת עֲלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֹמֶיךָ וְגו'.
 תָּאנָּא כָּל מָאן דְּקָרִיב בְּרִיָּה לְקַרְבָּנָא דָּא, כְּאֵלוֹ
 אֲקָרִיב פֶּל קַרְבָּנִין דְּעֵלְמָא לְקַמִּיָּה דְקַדְשָׁא בְּרִיָּה
 הוּא, וּכְאֵילוֹ בְּנֵי מַדְבָּחָא שְׁלִימְתָא קַמִּיָּה. בְּגִינֵי כֵךְ
 בְּעֵי לְסֻדְרָא מַדְבָּחָא בְּמֵאנָא חַד מְלִיִּיא אֲרַעָא לְמַגִּיד
 עֲלִיָּה הָאִי קַיִמָּא קַדִּישָׁא, וְאֶתְחַשֵּׁיב קַמִּי קַדְשָׁא
 בְּרִיָּה הוּא כְּאֵלוֹ אֲדַבַּח עֲלִיָּה עֲלוּזִין וְקַרְבָּנִין עֲאנָּא
 וְתוֹרִי.

לשון הקודש

שְׁלֹמֶיךָ וְגו'. שְׁנִינֵנו, כָּל מִי שְׁמַקְרִיב אֶת
 בְּנוֹ לְקַרְבָּן הַזֶּה, כְּאֵלוֹ הַקָּרִיב אֶת כָּל
 הַקַּרְבָּנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וּכְאֵלוֹ בְּנֵה מִזְבֵּחַ שְׁלָם
 לְפָנָיו. מִשּׁוּם כֵּךְ צְרִיךְ לְסַדֵּר מִזְבֵּחַ עִם
 כָּלִי אֶחָד מֵלֵא עֶפֶר לְמוֹל עָלָיו אֶת
 הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, וְנַחֲשֵׁב לְפָנֵי
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאֵלוֹ זִבַּח עָלָיו
 עוֹלוֹת וְקַרְבָּנוֹת, צֵאן וּבְקַר.

דְּבָרִים שֶׁל הָאֱמוּנָה יֵשׁ בְּפִסּוּק הַזֶּה
 אֲשֶׁרֵי תִבְחַר וְתִקְרַב וְגו', וּמִכָּל דְּבַר
 וְדָבָר נַעֲשִׂית חֶפְהָ אַחַת מִמֶּנָּה. אֲשֶׁרֵי
 חֲלַקְכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
 שְׁהִרֵי הַתּוֹרָה נִקְשְׁרַת בְּלַבְבְּכֶם כְּאֵלוֹ
 עַמְדָתֶם בְּנוֹפְכֶם בְּהַר סִינֵי בְּשַׁעָה
 שְׁנַתְנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

פְּתַח אַחַר וְאָמַר, (שמות כ) מִזְבֵּחַ אֲדָמָה
 תַעֲשֶׂה לִּי וְזַבְחָת עָלָיו אֶת עֲלֹתֶיךָ וְאֶת

וְנִיחָא לִיה יתיר מְכַלְהוּ דְכְתִיב וּזְבַחְתָּ עָלָיו אֶת
עֲלֵתֶיךָ וְאֶת שְׁלַמֶיךָ וְגו'. בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי. מֵהוּ אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי (א) דָּא מִלְּה
דְכְתִיב בָּהּ (תהלים כה) סוּד יֵי לִירָאֵיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם.
הָאִי מִזְבַּח אֲדָמָה וְדָאִי כְמָא דְאֲמִינָא. בְּתַרְיָה מַה
כְּתִיב וְאִם מִזְבַּח אֲבָנִים תַּעֲשֶׂה לִּי. רָמֵז לְגִיזְרָא כַּד
אֲתַגִּיר דְאִיהוּ מֵעַם קָשִׁי קָדֵל וְקָשִׁי לְבָא, הָאִי אֲקָרִי
מִזְבַּח אֲבָנִים.

לֹא תִבְנֶה אֶתְהֵן גְּזִית. מָה הוּא, דְּבַעֵי לְאַעְלָא לִיה
בְּפוֹלְחָנָא דְקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא (בגין) וְלֹא יִגְזֹר
יְתִיה עַד דִּינְשִׁי פוֹלְחָנָא אַחְרָא דְעַבְד עַד הָכָא וַיַּעֲדֵי
מִנִּיה הָהוּא קָשִׁי דְלְבָא. וְאִי אֲתַגְזֹר וְלֹא אַעֲדֵי מִנִּיה
הָהוּא קָשִׁי דְלְבָא לְמִיעַל בְּפוֹלְחָנָא קֹדֶשׁא דְקוֹדֶשׁא
בְּרִיךְ הוּא, הָרִי הוּא כְּהָאִי פְּסִילָא דְאֲבָנָא דְגִזְרֵי לִיה

לשון הקודש

זה נקרא מזבח אבנים.

לֹא תִבְנֶה אֶתְהֵן גְּזִית, מַה זֶה? שְׂעָרֶיךָ
לְהַכְנִיסוֹ לְעִבּוֹדַת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְכֵן וְלֹא יִמּוֹל אוֹתוֹ, עַד שִׁישְׁבַח עִבּוּדָה
הַאֲחֵרָת שְׁעַבְד עַד עַתָּה, וְיִסִּיר מִמֶּנּוּ
אוֹתוֹ קָשִׁי הַלֵּב. וְאִם נִמּוֹל וְלֹא הוֹסֵר
מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ קָשִׁי הַלֵּב לְהַכְנִס לְעִבּוֹדַת
הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָרִי הוּא
כְּפֶסֶל הָאֲבֵן הַזֶּה שְׁגוֹזְרִים אוֹתוֹ מֵהַעַד

וְנִיחָא לוֹ יוֹתֵר מְכַלְמֵם, שְׂכַתוֹב וּזְבַחְתָּ
עָלָיו אֶת עֲלֵתֶיךָ וְאֶת שְׁלַמֶיךָ וְגו'. בְּכָל
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי. מֵהוּ
אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי? וְאֵת זֶה הַמִּלְּה, שְׂכַתוֹב
בָּהּ (תהלים כה) סוּד הִי לִירָאֵיו וּבְרִיתוֹ
לְהוֹדִיעֵם. מִזְבַּח הָאֲדָמָה הַזֶּה וְדָאִי כְּמוֹ
שְׂאֲמַרְנּוּ, מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? וְאִם מִזְבַּח
אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִּי. רָמֵז לְגַר כְּאֲשֶׁר
מִתְגִּיר, שֶׁהֵם מֵעַם קָשִׁי עַרְף וְקָשִׁי לֵב.

יִמְהָאֵי גִיבָא ויִמְהָאֵי גִיבָא וְאִשְׁתָּאֵר אֲבָנָא
 כְּדַבְּקֵי מִיָּתָא. בְּגִין כֶּךָ לֹא תִבְנֶה אֶתְהֵן גְּזִית. דְּאֵי
 אִשְׁתָּאֵר בְּקִשְׁוִיתִיה, כִּי חֶרְבְּךָ הִנְפַת עָלֶיהָ וְתַחֲלָלֶיהָ,
 כְּלוּמַר הֵהוּא גְזִירו דְּאִתְגְּזֵר לֹא מְהֵנָּא לִיה.

בְּגִינֵי כֶּךָ וּפְאָה חוֹלְקִיה דְּמֵאן דְּאֶקְרִיב הֵאֵי קְרַפְנָא
 בְּחִדְוֹתָא בְּרַעְוָא קַמֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְעֵי
 לְמַחְדֵּי בְּהֵאֵי חוֹלְקָא כָּל (ד"א ל"ג הווא) יוֹמָא דְכַתִּיב, (תהלים
 ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי כֶּךָ לְעוֹלָם יִרְנְנוּ וְתַסֵּךְ עָלֵינוּ
 וַיַּעֲלֵצוּ כֶּךָ אֶהְבֵּי שְׁמֶךָ:

פְּתַח אֵידֶךָ וְאָמַר וַיְהִי אֲבָרָם בֵּין תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵ
 שָׁנִים וַיֵּרָא יי וְגו' אֲנִי אֵל שְׂדֵי הַתְּהַלְדָּךְ לְפָנַי
 וְגו'. הֵאֵי קְרָא אֵית לְעֵינָא בֵּיה וְקִשְׂיָא בְּכַמְּה
 אֲזַרְחִין, וְכִי עַד הַשְׁתָּא לֹא אֶתְגַּלִּי לִיה קַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא לְאַבְרָהָם אֱלֹא (עד) הָאִידֶנָּא כַּד מָטָא לְהֵנִי יוֹמִין

לשון הקודש

שְׁכַתוּב (שם ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי כֶּךָ
 לְעוֹלָם יִרְנְנוּ וְתַסֵּךְ עָלֵינוּ וַיַּעֲלֵצוּ כֶּךָ
 אֶהְבֵּי שְׁמֶךָ.

פְּתַח אַחַר וְאָמַר, (בראשית יז) וַיְהִי אֲבָרָם
 בֵּין תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵ שָׁנִים וַיֵּרָא ה'
 וְגו', אֲנִי אֵל שְׂדֵי הַתְּהַלְדָּךְ לְפָנַי וְגו'.
 בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ לְעֵין כּוּ, וְקִשְׂיָא בְּכַמְּה
 דְּרַבִּיכִים. וְכִי עַד עֵתָה לֹא הִתְגַּלָּה הַקְּדוּשָׁה
 בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם אֱלֹא (עד) פְּעֵת,

הַזֶּה וּמִן הַצַּד הַזֶּה, וְנִשְׁאָר אֲבָן
 בְּבְרָאשׁוּנָה. מִשּׁוּם כֶּךָ לֹא תִבְנֶה אֶתְהֵן
 גְּזִית. שָׂאם הוּא נִשְׁאָר בְּקִשְׁוִיתוֹ – כִּי
 חֶרְבְּךָ הִנְפַת עָלֶיהָ וְתַחֲלָלָהּ. כְּלוּמַר,
 אוֹתָהּ הַמִּילָה שְׁנַמּוּל אֵינָה מוֹעִילָה לוֹ.
 מִשּׁוּם כֶּךָ, אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שָׁל מִי
 שְׁמַקְרִיב אֶת הַקְּרָבָן הַזֶּה בְּשִׁמְחָה
 וּבְרַעְוֹן לְפָנַי הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא. וְאֶרֶךְ
 לְשִׁמְחָה בַּחֲלָק הַזֶּה כָּל הַיּוֹם (וְהוּא),

וַיֵּרָא יי אֵל אַבְרָם וְלֹא קָדַם. וְהִכְתִּיב וַיֹּאמֶר יי אֵל אַבְרָם. וַיֵּי אָמַר אֵל אַבְרָם. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדוּעַ תִּדַע וְגו'. וְהֵאִידְנָא מְנִי חוֹשְׁבֵן יוֹמִין, וְכַד מְנִי לְהוּ כְּתִיב וַיֵּרָא יי אֵל אַבְרָם, אֲשֶׁתְּמַע דְּעַד הַשְּׁתָּא לֹא אֲתַגְּלִי עֲלוּי. וְעוֹד דְּכְתִיב בְּן תְּשָׁעִים שָׁנָה וְתִשַׁע שָׁנִים, בְּקַדְמִיתָא שָׁנָה וּלְבַסּוּף שָׁנִים.

אַלְא הָכִי תֵּאֲנָא, כָּל אַנּוּן יוֹמִין לֹא כְּתִיב וַיֵּרָא, מָאִי טַעְמָא, אֲלֵא כָּל כְּמָה דְהוּה אָטִים וְכְתִיב (כַּד) קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֲתַגְּלִי עֲלֵיהּ בְּדַקְחוּי. הֵאִידְנָא אֲתַגְּלִי עֲלֵיהּ דְּכְתִיב וַיֵּרָא. מָאִי טַעְמָא. מְשׁוּם דְּבַעָא לְגַלִּי בֵּיהּ הָאִי אֶת בְּתָרָא קַדְיִשָׁא.

וְעוֹד דְּבַעָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא מֵיְהִי זְרַעָא קַדְיִשָׁא, וְקַדְיִשָׁא לֹא לְהֵוִי בְּעוֹד דְּאִיהוּ אָטִים

לשון הקודש

אַלְא כַּד שְׁנִינּוּ, כָּל אוֹתָם הַיָּמִים לֹא כְּתוּב וַיֵּרָא. מָה הַטַּעַם? אֲלֵא כָּל מָה שְׁהִיָּה אָטוּם וְכְתוּב, וְכַד לֹא הִתְגַּלָּה עֲלָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרַאוּי. כַּעַת הִתְגַּלָּה אֲלָיו, שְׁכַתוּב וַיֵּרָא. מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם שְׁרָצָה לְגַלוּת בּוּ הָאוֹת הַזֹּה, הַכְּתָר הַקְּדוּשׁ.

וְעוֹד, בְּשִׁרְצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ זְרַע קְדוּשׁ, וְקְדוּשׁ לֹא

כְּשֶׁהִגִּיעַ לַיָּמִים הָאֵלֶּה, וַיֵּרָא ה' אֲלָיו וְלֹא קָדַם? וְהָרִי כְּתוּב וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָם. וְהוּ אָמַר אֵל אַבְרָם. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדוּעַ תִּדַע וְגו', וְכַעַת מוֹנָה אֶת הַשְּׁבוּן הַיָּמִים, וְכִשְׁמוֹנָה אוֹתָם, כְּתוּב וַיֵּרָא ה' אֵל אַבְרָם, נִשְׁמַע שְׁעַד עֵתָה לֹא הִתְגַּלָּה עֲלָיו! וְעוֹד, שְׁכַתוּב בְּן תְּשָׁעִים שָׁנָה וְתִשַׁע שָׁנִים, בְּתַחֲלָה שָׁנָה, וְאַחַר כַּד שָׁנִים!.

בְּשָׂרָא, אֵלֶּא אָמַר הַשְׂתָּא דְּהוּא בֵּן תְּשָׁעִים שָׁנָה
וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וְזָמַן קָרִיב הוּא דִּינְפּוֹק מִנִּיה זָרְעָא
קְדִישָׁא, לְהוּי הוּא קְדִישָׁא בְּקִדְמִיתָא וּלְבַתֵּר יִנְפּוֹק
מִנִּיה זָרְעָא קְדִישָׁא. בְּנִין כֶּךָ מְנִי יוֹמוֹי בְּהָאֵי וְלֹא
בְּכָל הַיָּי זְמַנֵּי קִדְמִיתָא. תּוּ תְּשָׁעִים שָׁנָה, דְּכָל יוֹמוֹי
קִדְמָאֵי לָא הוּוּ שָׁנִים אֵלֶּא כְּחַד שָׁנָה דְּלֹא הוּוּ יוֹמוֹי
יוֹמִין, הַשְׂתָּא דְּמָטָא לְהָאֵי שָׁנִים, אַנּוּן וְלֹא שָׁנָה:

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שַׁדַּי. מָאֵי מִשְׁמַע דְּעַד הַשְׂתָּא
לֹא קָאָמַר אֲנִי אֵל שַׁדַּי. אֵלֶּא הֲכִי תֵּאָנָא,
עֶבֶד קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא כְּתָרִין תְּתָאִין דְּלֹא קְדִישִׁין
לְתַתָּא. וְכָל אַנּוּן דְּלֹא אֶתְגַּזְרוּ יִסְתְּאִבוּן בְּהוּן.

וְרִשְׁיָמִין בְּהוּן, וּמָאֵי רִשׁוּמָא אֵית בְּהוּן, דְּאֶתְתְּחוּי
בְּהוּ שִׁי"ן דְּל"ת וְלֹא יַתִּיר, וּבְנִין כֶּךָ
אֶסְתְּאִבוּן בְּהוּ וְאֶתְדַבְּקוּן בְּהוּ. בְּתַר דְּאֶתְגַּזְרוּ נְפַקִּין

לשון הקודש

עֲבָשׁוּ שְׁתַּגִּיעַ לִזְהַר, הֵם שָׁנִים וְלֹא שָׁנָה.
וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שַׁדַּי. מַה מִּשְׁמִיעַ
שְׁעַד עֲבָשׁוּ לֹא אָמַר אֲנִי אֵל שַׁדַּי? אֵלֶּא
כֶּךָ שְׁנִינָה, עֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
כְּתָרִים תְּתַתּוּנִים שְׂאִינָם קְדוּשִׁים
לְמָטָה, וְכָל אוֹתָם שְׂלֵא גְמוּלִים,
נְטַמְאִים בְּהֵם.

וְרִשׁוּמִים בְּהֵם. וְמַה הַרְשׁוּם שְׂשִׁישׁ
בְּהֵם? שְׁנַרְאָה בְּהֵם שִׁי"ן דְּל"ת וְלֹא

יְהִיָּה כְּשִׁעְדִין הוּא בְּבָשָׂר אֲטוּם, אֵלֶּא
אָמַר, כַּעַת שְׁהוּא בֵּן תְּשָׁעִים וְתִשְׁעֵי
שָׁנִים וְלְזָמַן קָרִיב הוּא שְׂנִיעַא מִמְּנֵו זָרַע
קְדוּשׁ, שְׂיִהְיֶה הוּא קְדוּשׁ בְּתַתְּחֵלָה,
וְאַחַר כֶּךָ יֵצֵא מִמְּנֵו זָרַע קְדוּשׁ. מִשׁוּם
כֶּךָ מְנָה אֵת יָמָיו בְּזַהַר, וְלֹא בְּכָל הַזְּמַנִּים
הִלְלוּ שְׁבַתְתְּחֵלָה. עוּד, תְּשָׁעִים שָׁנָה –
שְׂכָל יָמָיו הָרִאשׁוֹנִים לֹא הָיוּ שָׁנִים,
אֵלֶּא כְּשָׁנָה אַחַת, שְׂלֵא הָיוּ יָמָיו יָמִים.

מֵאֵלֶיךָ וְעָלֶיךָ בְּגִדְפוֹי דְשְׂכִינְתָא וְאַתְּגַלִּיא בְּהוּ יו"ד
 רְשִׁימָא קְדִישָׁא אַתְּ קְיִימָא שְׁלִים (דף צה ע"ב) וְאַתְרֵשִׁים
 בְּהוּ שְׂדִי וְאַשְׁתְּלִים בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, וְעַל דָּא כְּתִיב
 בְּהַאי אֲנִי אֵל שְׂדִי.

הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָּמִים, שְׁלִים, דְּהַשְׁתָּא אַתְּ
 חֶסֶד בְּרִשְׁמָא דְשִׁין וְדַל"ת, גְּזֵר גְּרַמְדָּ
 וְהָיָה שְׁלִים בְּרִשְׁמָא דְיו"ד. וּמֵאֵן דְּאִיהוּ בְּרִשְׁמָא דָּא
 אַתְּחִיז לְאַתְּבָרְכָא בְּשִׁמָּא דָּא דְכְּתִיב, (בראשית כח) וְאֵל
 שְׂדִי יְבָרַךְ אוֹתְךָ.

מֵהוּ אֵל שְׂדִי. תְּהוּא דְּבְרָכָאן נְפָקָן מֵיָהּ, הוּא
 דְּשְׁלִיט עַל כְּתָרִין תְּתָאִין, וְכֻלָּא מִדְּחַלְתִּיה
 דְּחַלִּין וּמִזְדַּעְזְעִין, בְּגִין כְּדָּ מֵאֵן דְּאַתְּגְּזֵר, כָּל אֲנֹן
 דְּלֹא קְדִישִׁין אַתְּרַחֲקֵן מֵיָהּ וְלֹא שְׁלִטִין בֵּיהּ. וְלֹא
 עוֹד אֵלָּא דְּלֹא נְחִית לְגִיהֵנָם דְּכְּתִיב, (ישעיה ס) וְעַמְּךָ

לשון הקודש

אַתְּ עַצְמְךָ, וְהָיָה שְׁלִים בְּרִשְׁמָא שְׁל יו"ד.
 וּמִי שְׁהוּא בְּרִשְׁמָא הַזֶּה, רְאוּי לְהַתְּבָרַךְ
 בְּשֵׁם הַזֶּה, שְׁכָתוּב (בראשית כח) וְאֵל שְׂדִי
 יְבָרַךְ אוֹתְךָ.

מֵהוּ זֶה אֵל שְׂדִי? הוּא שְׁמִמְנוּ יוֹצְאוֹת
 הַבְּרָכוֹת, הוּא שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל הַבְּתָרִים
 הַתְּחִתּוֹנִים, וְהַכֹּל פּוֹחֲדִים מִיִּרְאָתוֹ
 וּמִזְדַּעְזְעִים. מִשּׁוּם כְּדָּ, מִי שְׁנִמּוֹל, כָּל
 אוֹתָם שְׂאִינָם קְדוּשִׁים מְתַרְחָקִים מִמְּנוּ

יוֹתֵר, וּמִשּׁוּם כְּדָּ נִטְמָאִים בְּהֵם
 וּנְדַבְקִים בְּהֵם. אַחַר שְׁנִמּוֹלִים יוֹצְאִים
 מֵאֵלוֹ, וְנִכְנָסִים לְכַנְפֵי הַשְּׂכִינָה,
 וּמִתְנַלָּה בְּהֵם יו"ד, הַרְשָׁם הַקְּדוּשָׁ, אוֹת
 הַבְּרִית הַשְּׁלֵם, וְנִרְשָׁם בְּהֵם שְׂדִי,
 וְנִשְׁלָמִים בְּקִיּוּם שְׁלֵם, וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּזֶה
 אֲנִי אֵל שְׂדִי.

הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָּמִים. שְׁלֵם. שְׁכָעַת
 אוֹת חֶסֶדָּ בְּרִשְׁמָא שְׁל שִׁין וְדַל"ת. מוֹל

בְּלֶמֶס צְדִיקִים וְגו'. (כל אנוני דאתגזרו אקרוני צדיקים, ובגין כך לעולם ירשו ארץ, ולא ירית האי ארץ אלא ההוא דאקרי צדיק, אוף הכא ועמד בלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו')

אָמַר רַבִּי אֲבָא זָפַאין אֶתוֹן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, זָפַא חוֹלְקֵי דְאַתִּינָא לְמִשְׁמַע מְלִין אֵלִין מְפוּמִּיכּוֹן, בְּלָכוּ קְדִישִׁין, בְּלָכוּ בְּנֵי אֱלֹהָא קְדִישָׁא, עֲלִיכּוּ כְּתִיב, (ישעיה מד) זֶה יֹאמֵר לִי אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יְדוֹ לִי וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה. כָּל חַד מְנַכּוֹן אֶחִיד וְאַתְקַשֵּׁר בְּמִלְפָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וְאַתּוֹן רַבְרָבִין מְמַנֵּן תְּרִיסִין מִחַהֲיָא אַרְצֵי דְאַקְרִי אַרְצֵי חַחִים דְּרַבְרַבְנוּהִי אַכְלִין מְמַנָּא דְטַלָּא קְדִישָׁא:

פְּתַח אֵידֶךָ וְאָמַר (קהלת י) אֲשֶׁרִיד אַרְצֵי שְׁמִלְכָךָ בֵּין חוֹרֵין וְשֶׁרִיד בְּעֵת יֹאכְלוּ. וְכְתִיב אִי לָךְ אַרְצֵי

לשון הקודש

עליכם כתוב (שם מד) זה יאמר לה' אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתב ידו לה' ובשם ישראל יכנה. כל אחד מכם אחוז וקשור במלך הקדוש העליון, ואתם גדולים ממנים מנגנים מאותה הארץ שנקראת ארץ החיים, שגדוליה אוכלים מן הפן של המל הקדוש.

פְּתַח אַחַר וְאָמַר, (קהלת י) אֲשֶׁרִיד אַרְצֵי שְׁמִלְכָךָ בֵּין חוֹרֵין וְשֶׁרִיד בְּעֵת יֹאכְלוּ. וְכְתִיב (שם) אִי לָךְ אַרְצֵי שְׁמִלְכָךָ נַעַר

ולא שולטים בו, ולא עוד, אלא שלא יורד לגיהנם, שכתוב (ישעיה ס) ועמד בלם צדיקים וגו'. וכל אותם שנמולו נקראים צדיקים, ומשום כך לעולם ירשו ארץ, שאין יורש את הארץ היו אלא ההוא שנקרא צדיק. אוף כך, ועמד בלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'

אָמַר רַבִּי אֲבָא, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שְׂבָאֲתִי לְשִׁמְעֵ אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ מִפִּיכֶם. בְּלָכֶם קְדוּשִׁים, בְּלָכֶם בְּנֵי הָאֱלֹהִים הַקְּדוּשׁ.

שְׁמַלְכַךְ נַעַר וְשָׂרִיף בְּבֶקֶר יֹאכְלוּ. הֲיֵי קָרְאֵי קְשִׁיין
 אֶתְדִידֵי. וְלֹא קְשִׁיין, הֵאֵי דְכְּתִיב אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ, דָּא
 אֶרֶץ דְּלַעֲיִלָּא דְשִׁלְטָא עַל כָּל אַנּוּן חִיין דְּלַעֲיִלָּא.
 וּבְגִין כֶּךָ אֶקְרִי אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעָלָה כְּתִיב, (דְּבָרִים יא) אֶרֶץ
 אֲשֶׁר יִי אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֹתָהּ תָּמִיד. וְכְּתִיב אֶרֶץ אֲשֶׁר
 לֹא בְּמִסְכְּנֹת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תִחָסֵר כָּל בָּהּ. לֹא
 תִחָסֵר כָּל בָּהּ דִּיִּיקָא. וְכָל כֶּךָ לָמָּה, מְשׁוּם דְּכְּתִיב
 שְׁמַלְכַךְ בֶּן חוּרִים. דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְּאֵת
 אָמַר, (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל.

בֶּן חוּרִין, מַהוּ בֶּן חוּרִין כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ויקרא כה)
 יוֹבֵל הִיא קְדָשׁ תִּהְיֶה לְכֶם. וְכְּתִיב וּקְרַאתֶם
 דְּרוֹר בְּאֶרֶץ דְּהָא כָּל חִירוֹ מִיּוֹבֵלָא קָא אֲתֵי. בְּגִין
 כֶּךָ בֶּן חוּרִין. וְאֵי תִימָא בֶּן חוּרִין וְלֹא כְּתִיב בֶּן
 חִירוֹת. הָכֵי הוּא וְדָאֵי בֶּן חִירוֹת מִיּוֹבְעֵי לִיהָ.

לשון הקודש

זוה הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (שמות
 ד) בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל.

בֶּן חוּרִים, מה זה בֶּן חוּרִים? כמו
 שנאמר (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קְדָשׁ תִּהְיֶה
 לְכֶם, וְכְּתוּב וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ, שְׁחֵרֵי
 כָּל הַחֲרוֹת בָּאָה מִן הַיּוֹבֵל, וּמְשׁוּם כֶּךָ בֶּן
 חוּרִין. וְאֵם תֹּאמַר, בֶּן חוּרִין, וְלֹא כְּתוּב
 בֶּן חֲרוֹת – כֶּךָ זֶה בְּנֵי־אֵי בֶּן חֲרוֹת הִיא
 אֶרֶץ לְהַיּוֹת!

וְשָׂרִיף בְּבֶקֶר יֹאכְלוּ. הַפְּסוּקִים הַלְלוּ
 קְשִׁים הַדְּדִית, וְלֹא קְשִׁים. זֶהוּ שְׁכַתוּב
 אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ – זו הָאֶרֶץ שְׁלַמְעֵלָה
 שְׁשׁוּלְמַת עַל כָּל אוֹתָם הַחַיִּים שְׁלַמְעֵלָה,
 וּמְשׁוּם כֶּךָ נִקְרָאת אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעָלֶיהָ
 כְּתוּב (דְּבָרִים יא) אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ
 אֹתָהּ תָּמִיד. וְכְּתוּב אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא
 בְּמִסְכְּנֹת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תִחָסֵר כָּל
 בָּהּ. לֹא תִחָסֵר כָּל בָּהּ, בְּמִדְּיָק. וְכָל כֶּךָ
 לָמָּה? מְשׁוּם שְׁכַתוּב שְׁמַלְכַךְ בֶּן חוּרִים,

אֵלֶּא בְּמִתְנִיתָא סְתִימָאָה דִּילָן תְּנִינָא. כִּד מִתְחַבְּרָן
יּו"ד בַּה' פְּרִין פְּתִיב, (בראשית ב) **וְנָהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן**
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְלֹא תִימָא כִּד מִתְחַבְּרָן, אֵלֶּא
מִתְחַבְּרָן וְדָאֵי. וּבְגִין כֶּךָ בֶּן חוּרִין פְּתִיב, וְעַל דָּא
אֲשֶׁרִיד אֶרֶץ שְׁמַלְבַּד בֶּן חוּרִין, וְשֶׁרִיד בָּעֵת יֹאכְלוּ
בְּחֻדְוֹתָא בְּשְׁלִימוּ בְרַעְוָא.

אִי לָךְ אֶרֶץ שְׁמַלְבַּד נַעַר, הָאִי אֶרֶץ דְּלִתְתָא,
דְּתִנָּא כָּל שָׂאֵר אֲרַעֵי דְשָׂאֵר עַמּוּן עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת בּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת אֲתִיְהִיבוּ לְרַבְרַבִין תְּרִיסִין
דְּמַמְנָן עַלְיֵיהוּ, וְעֵילָא מְפֻלְחוּ הָהוּא דְכְּתִיב בֵּיה (תהלים
לו) נַעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי. וְתֵאנָא הָאִי קָרָא שָׂרוּ שְׁל
עוֹלָם אָמְרוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב אִי לָךְ אֶרֶץ שְׁמַלְבַּד
נַעַר. וְוִי לְעֵלְמָא דְמַסְטָרָא דָּא יִנְקָא, וְכִד יִשְׂרָאֵל
בְּגֻלוֹתָא יִנְקִין כְּמֵאן דִּינִיק מִרְשׁוֹתָא אַחְרָא.

לשון הקודש

שְׁלִמְטָה. שְׁלִמְדִנְג, כָּל שָׂאֵר אֲרַעוֹת שָׂאֵר
הַעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת זָרָה, נִתְּנוּ לְגִדּוּלִים
מְגֻנִים שְׁמֻמְנִים עֲלֵיהֶם. וּמַעַל לְכֻלָּם
הָהוּא שְׁכֵתוֹב בּוּ (תהלים לו) נַעַר הָיִיתִי גַם
זָקֵנְתִי וְלִמְדִנְג, הַפְּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ
שָׂרוּ שְׁל עוֹלָם, וְעַל בֶּן כְּתוֹב אִי לָךְ אֶרֶץ
שְׁמַלְבַּד נַעַר. אוֹי לְעוֹלָם שְׁיוֹנֵק מִהַצַּד
הַזֶּה. וּכְשִׁיִּשְׂרָאֵל בְּגֻלוֹת, יוֹנְקִים כְּמִי
שְׁיוֹנֵק מִרְשׁוֹת אַחְרָת.

אֵלֶּא בְּמִשְׁנַתְנוּ הַסְתוּמָה לְמִדְנָג,
בְּשִׁמְתְחַבְּרוֹת יו"ד בַּה', אִזּוּ כְּתוֹב וְנָהַר
יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְאֵל תֵּאמַר
בְּשִׁמְתְחַבְּרִים, אֵלֶּא וְדָאֵי מִתְחַבְּרִים,
וּמִשׁוּם כֶּךָ כְּתוֹב בֶּן חוּרִים. וְעַל בֶּן
אֲשֶׁרִיד אֶרֶץ שְׁמַלְבַּד בֶּן חוּרִים, וְשֶׁרִיד
בָּעֵת יֹאכְלוּ - בְּשִׁמְחָה, בְּשִׁלְמוֹת
וּבְרַצוֹן.

אִי לָךְ אֶרֶץ שְׁמַלְבַּד נַעַר - זֶה הָאֶרֶץ